

25.09.2013

Kj/27

§ 314

Ryj / Valtuutettu Johanna Sumuvuoren aloite suojeleusuunnitelmasta vanhojen puiden suojelemiseksi

HEL 2013-003026 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti katsoa valtuutettu Johanna Sumuvuoren aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Sumuvuoren aloite

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättäne katsoa valtuutettu Johanna Sumuvuoren aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Valtuutettu Johanna Sumuvuori esittää aloitteessaan, että Helsingissä laadittaisiin kaupunkipuiden suojeleusuunnitelma, jota päivitetäisiin tarpeen mukaan.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että tänä vuonna valmistui kolmas puurivien uudistamisen ja täydennysistuttamisen tarvetta selvittävä inventointityö, 'Helsingin katupuurivit vuosina 2010–2011 – puurivien ja kujanteiden uudistaminen ja täydennysistuttaminen'. Ensimmäinen vastaava raportti valmistui 1984 ja toinen 1994. Raporttien ensisijaisena tarkoituksena on ollut taimitarpeen ja resurssien arviointi, joka mahdollistaa puurivien pitkäjänteisen hoidon ja uudistamisen. Vuonna 2011 aloitettu kaupunkipuulinjauksen laadinta valmistuu vuoden 2013 aikana. Työn tavoitteena on kaupunkipuiden hallinnon parantaminen Helsingin kaupungin organisaatiossa. Parhaillaan on menossa myös katutilan mitoitusohjeiden tarkistustyö, jonka avulla myös katupuiden tilavaatimukset voidaan ottaa entistä paremmin huomioon.

Kaupunginhallitus toteaa, että edellä mainitut selvitykset ehdotuksineen toteuttavat osaltaan valtuustoaloitteessa mainittua toivetta.

25.09.2013

Kj/27

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Sumuvuoren aloite

Tiedoksi; Muutoksenhaku: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Hallintokeskus

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2013 § 895

HEL 2013-003026 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättänee katsoa valtuutettu Johanna Sumuvuoren aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 28.05.2013 § 183

HEL 2013-003026 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Vanhojen puiden, puukujanteiden ja puistopuusommitelmien kaupunkikuvallinen, kulttuurihistoriallinen ja ekologinen arvo on suuri. Kaupunkisuunnittelulautakunta edistää osaltaan näiden arvojen säilymistä mm. suojelemalla vanhoja kaupunkipuita, puurivejä ja puistopuusommitelmia asemakaavoissa tai varaamalla vanhoille katu-

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

ja puistopuille riittävästi elintilaa. Kaupunkikuvan tai puistosommitelman vaalimiseksi vanhojen huonokuntoisten tai vahingoittuneiden puiden tilalle voidaan asemakaavassa määrätä istutettavaksi korvaavat uudet puut.

Helsingin puistojen, katujen ja torien puiden hoito ja hoitosuunnitelmien laatiminen on rakennusviraston toimialaa. Rakennusvirastossa on laadittu useita puukujanteiden ja puurivien uudistamista ja täydennysistuttamista koskevaa raporttia, viimeisimpänä Helsingin katupuurivit vuosina 2010–2011-inventointi. Aineisto keskittyi lähinnä katupuuriveihin, mutta mukana on myös joitakin keskeisiä puistokujanteita. Kaupungin arvokkaita vanhoja puita ja niiden tilaa koskevan kokonaiskuvan saamiseksi sekä niiden suojelemiseen tähtäävien linjausten ja toimenpiteiden pohjaksi tarvittaisiin koottua ja erityisesti niihin keskittyvää ja helposti käytettävää tietoa.

Rakennusvirastossa on tekeillä laajempi kaupunkipuuselvityksen ja -linjauksen laadinta. Työn ohjausryhmässä on mukana myös kaupunkisuunnitteluviraston edustajia. Työn tavoitteena on mm. kaupunkipuiden arvostuksen lisääminen ja niiden hyvinvoinnin turvaaminen sekä puita koskevan hallinnon parantaminen Helsingin kaupungin organisaatiossa. Työn on tarkoitus valmistua vuoden 2013 aikana ja siinä esitellään lukuisia jatkotoimenpiteitä. Näistä yksi voisi olla valtuustoaloitteessa esitetyn kaltainen suunnitelma vanhojen kaupunkipuiden suojelemiseksi.

Kaupunkisuunnittelulautakunta pitää valtuustoaloitetta kannatettavana ja toteaa, että asia olisi tarkoituksenmukaista yhdistää kaupunkipuulinjausta koskevaan työhön.

Esittelijä

asemakaavapäällikkö
Olavi Veltheim

Lisätiedot

Maria Jaakkola, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37244
maria.jaakkola(a)hel.fi
Liisa Kuokkanen-Suomi, suunnittelija, puhelin: 310 37362
liisa.kuokkanen-suomi(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 14.05.2013 § 213

HEL 2013-003026 T 00 00 03

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Vanhojen kaupunkipuiden arvo

Johanna Sumuvuoren valtuustoaloitteessa tuodaan esille Helsingin kaupunkiluonnon ja kulttuuriympäristön kannalta hyvin keskeinen asia: vanhojen kaupunkipuiden ja kujanteiden suojeleminen. Rakennusvirastossa tiedostetaan vanhojen kaupunkipuiden eli rakennetun ympäristön istutettujen katu- ja puistopuiden suuri merkitys ihmisen hyvinvoinnille. Ne tuovat viihtyisyyttä ja symboloivat pysyvyyttä muuttuvassa kaupunkiympäristössä. Vanhat kaupunkipuut ovat osa Helsingin historiaa.

Vanhat kaupunkipuut ovat myös tärkeä osa luonnon monimuotoisuutta. Puistot, puurivit ja kujanteet toimivat osana kaupungin viheralueverkostoa. Puut tarjoavat elinympäristöä ja ravintoa lukuisille muille lajeille kuten linnuille, hyönteisille, sienille, sammalille ja jäkälille. Erityisen arvokkaita ovat onkaloituneet vanhat lehtipuut, jotka muodostavat hitaasti kehittyvän kasvupaikan esimerkiksi harvinaisille kovakuoriaislajeille.

Vanhojen yksittäispuiden vaaliminen kaupunkiympäristössä

Vanhoja puita voidaan suojella lainsäädännön ja asemakaavamerkintöjen avulla sekä vaalia hoidon keinoin. Kaupunkipuita koskevat lakisääteiset suojelupäätökset tehdään ympäristökeskuksessa. Rakennusvirasto noudattaa näitä suojelupäätöksiä kuten myös muita Suomen lainsäädännön antamia ohjeita vanhojen puiden suojelussa. Suomen perustuslaki velvoittaa vaalimaan luonnon monimuotoisuutta, ympäristöä ja kulttuuriperintöä. Lisäksi maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellään puiden kaatamisen luvanvaraisuus. Erikoistapauksissa voidaan kaupunkipuita suojella myös luonnonsuojelulain avulla. Asemakaavamerkinnöillä voidaan myös osoittaa suojeltavia tai säilytettäviä kohteita.

Rakennusviraston tehtäviin kuuluu katu- ja viheralueilla olevien puiden hoito – myös vanhojen puiden. Yksittäisten vanhojen puiden hoidon osalta rakennusvirastossa toimitaan pitkälti jo nyt valtuustoaloitteen ehdottamalla tavalla. Vanhojen puiden kuntoa tutkitaan säännöllisesti. Kuntoselvitysten perusteella määritellään tehtävät hoitotoimenpiteet ja niiden aikataulut.

Vanhoja puita hoitavat koulutetut ammattilaiset. Puiden hoidolle on asetettu laatuvaatimukset ja hoitotöitä suorittaville henkilöille pätevyysvaatimukset. Puiden hoidossa leikkauksilla ja tuennoilla huolehditaan siitä, että heikkokuntoiset puut eivät aiheuta vaaraa ympäristölleen ja alueiden käyttäjille. Vanhojen kaupunkipuiden kaatopäätökset tehdään puunhoidon ammattilaisten tekemien kuntoselvitysten perusteella.

Puurivien ja kujanteiden uudistaminen ja täydennysistuttaminen

Puurivien ja kujanteiden hoito on yksittäisten puiden hoitoa haasteellisempaa, koska silloin pyritään yksilöiden lisäksi säilyttämään puiden muodostama kokonaisuus. Puuyksilöt eivät elä ikuisesti, mutta puurivien ja kujanteiden säilyminen voidaan turvata uudistamalla ne niin, että alkuperäinen kaupunkikuvallinen sommitelma säilyy myös tuleville sukupolville.

Puurivien ja kujanteiden uudistaminen tulee yleensä ajankohtaiseksi, kun puiden kunto heikkenee siinä määrin, että kujanteessa ei ole enää riittävästi elinkelpoisia puita muodostamaan kokonaisuutta. Aukkoisuus ja epäonnistuneiden täydennysistutusten lisäämä epäyhtenäisyys usein edesauttavat uudistuspäätöksen tekemistä. Suurin osa Helsingin keskustan merkittävimmistä puistokaduista on perustettu 1900-luvun alussa. Näiden kujanteiden uudistaminen tulee puiden iän puolesta ajankohtaiseksi seuraavien vuosikymmenten aikana, sillä monet pitkäikäisetkin puulajit eivät ole sitä kasvaessaan katu- ja kaupunkiympäristössä.

Vanhoissa kujanteissa uudet, nuoremmat puut eivät menesty suurempikokoisten vanhojen puiden varjossa. Lisäksi suuri kokoero alkuperäisten ja uusien istutettujen puiden välillä rikkoo kokonaisuuden yhtenäisyyttä. Puurivien ja kujanteiden uudistamisajankohtaa aikaistavat katujen peruskorjaushankkeet ja uusien liikennejärjestelyiden tuomat muutostyöt, joista vanhat puut eivät enää selviä vahingoittumatta.

Puurivien täydennysistuttaminen ja uudistaminen ovat molemmat haastavia toimenpiteitä ja vaativat sekä hyvää puuomaisuuden tuntemusta että resurssitarpeiden ennakointia. Rakennusvirastossa tehtyjen säännöllisten puurivi-inventointien keskeisin tavoite on pyrkiä huolehtimaan siitä, että Helsingin puurivien ja kujanteiden täydennysistuttaminen ja uudistaminen tapahtuisi suunnitelmallisesti.

Mitä pitäisi tehdä, jotta vanhojen puiden vaaliminen on mahdollista

Vanhojen kaupunkipuiden vaalimisessa keskeisintä on kasvuympäristön rauhoittaminen suurilta muutoksilta. Puut tarvitsevat riittävästi kasvutilaa, mikä on otettava huomioon jo kaavoituksessa. Liian pienessä kasvutilassa puiden juuristo ja latvusto eivät pääse kasvamaan normaalisti ja puut kärsivät kasvuhäiriöistä. Seurauksena on huonokuntoisia kaupunkipuita, jotka aiheuttavat ylimääräisiä toimenpiteitä ja tavallista suurempia kustannuksia. Ahtaassa kasvuympäristössä puiden runkoja kolhitaan, juuria katkotaan ja oksia joudutaan leikkaamaan ympäristön ehdoilla.

Vanhoille puille tehtävät hoitotoimenpiteet vaativat pitkäjänteisyyttä ja erikoisosaamista. Kaupunkipuiden hoidon tilaamisessa urakkasopimusten pituudella ja toimenpiteitä suorittavan henkilöstön ammattitaidolla on suuri merkitys kaupunkipuiden hyvinvoinnille. Urakoitsijoiden vaihtuessa on tärkeää, että puiden hoitohistoria on luotettavasti tallennettu puurekisteriin, jotta tieto on käytössä uusien toimenpiteitä suunniteltaessa.

Kaivutyöt ovat yksi suurimmista vanhojen puiden ja puurivien hyvinvointia uhkaavista riskeistä. Ne tuhoavat puiden juuristoa ja haittaavat vesi- ja ravinnetaloutta. Suurten juurien katkominen tekee puusta myös vaarallisen, kun puun ankkuroituminen tuhoataan ja juuristo altistetaan lahottajasienten tartunnalle. Kaikilla toimijoilla, jotka suorittavat oman ammattialansa töitä puiden läheisyydessä, tulisi olla selkeät ohjeet siitä, miten puut otetaan huomioon ja suojataan erilaisten töiden yhteydessä. Ohjeiden noudattamista tulee myös valvoa, ja niiden rikkomisesta tulee määrätä sanktiot.

Rakennusviraston tekemä työ vanhojen puiden hyvinvoinnin parantamiseksi

Suurin haaste vanhojen puiden näkökulmasta on, kuinka hyvin puut tulevat huomioiduksi kaupungin eri toimijoiden keskuudessa. Kaupunkipuiden hyvinvoinnin turvaaminen ja menestymisedellytysten lisääminen edellyttää yhteistyön tiivistämistä eri virastojen, laitosten ja urakoitsijoiden kesken. Erityisesti tarvitaan yhteisymmärrystä puiden kasvutilavaatimusten ja kaivulupaehtojen noudattamisessa.

Rakennusvirasto on yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa tarkistamassa katutilan mitoitusohjeita. Tässä työssä myös puiden tilavaatimukset otetaan huomioon entistä paremmin. Uudet mitoitusohjeet parantavat ensisijaisesti uusien katupuiden kasvuolosuhteita, mutta ohjeet antavat myös paremmat edellytykset suunnitella peruskunnostushankkeita ja liikennejärjestelyjä niin, että myös vanhat puut selviävät muutoksista entistä paremmin.

Rakennusvirastossa valmistui vuoden 2013 alussa raportti mittavasta Helsingin katupuurivien ja kujanteiden inventointityöstä (Helsingin katupuurivit vuosina 2010–2011 – puurivien ja kujanteiden uudistaminen ja täydennysistuttaminen). Sen tavoitteena on helpottaa Helsingin katupuurivien ja kujanteiden hoidon suunnittelua ja uudistamistarpeen ennakoimista. Työn tuloksia hyödynnetään valittaessa uudistamiskohteita, suunniteltaessa uudistamistapoja, aikataulutettaessa, suunniteltaessa vanhojen puurivien- ja kujanteiden kuntoarviointia, valittaessa täydennysistutuskohteita, hankittaessa taimia sekä suunniteltaessa asukasvuorovaikutusta ja tiedotusta. Kaiken tämän tavoitteena on Helsingin puurivien ja kujanteiden säilyttäminen.

Rakennusvirastossa on käynnissä kaupunkipuita koskeva linjaustyö, jonka tavoitteina on Helsingin kaupunkipuiden hyvinvoinnin parantaminen ja sitä kautta Helsingin kaupunkipuuomaisuuden säilyttäminen laadukkaana tuleville sukupolville. Työssä tuodaan esille lukuisia jatkotoimenpidetarpeita, jotta nämä tavoitteet saavutetaan. Työ valmistuu vuoden 2013 aikana.

Sekä puurivien inventointiraportin että linjaustyöryhmän ehdotukset rakennusvirastossa tarvittavista toimintatapojen kehittämistä ovat hyvin samansuuntaiset nyt esitetyn valtuustoaloitteen kanssa. Molemmissa korostetaan suunnitelmallisuuden merkitystä vanhojen puiden hoidossa ja erityisesti puurivien ja kujanteiden täydennysistuttamisessa ja uudistamisessa. Toimenpiteiden toteuttaminen vaatii erityisesti taloudellisten resurssien tasaista, vuosittaista varaamista ja pitkäjänteisyyttä, ennakointia ja sitoutumista taimihankintoihin. Toimintatapojen kehittämisen lisäksi työn onnistuminen vaatii laajaa yhteisymmärrystä kaupunkipuiden arvoista ja näiden turvaamiseksi tarvittavista resursseista.

Yleisten töiden lautakunta puoltaa valtuustoaloitteen hyväksymistä edellä esitetyn huomautuksin.

07.05.2013 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginarkkitehti
Jukka Kauto

Lisätiedot

Minna Terho, projektinjohtaja, puhelin: 310 39527
minna.terho(a)hel.fi
Jere Saarikko, aluesuunnittelija, puhelin: 310 39857
jere.saarikko(a)hel.fi
Satu Tegel, suunnitteluasiantuntija, puhelin: 310 38406
satu.tegel(a)hel.fi